

*Різніченко Є.**

ПРОБЛЕМИ КОНВЕРГЕНЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВАЛЮТНОМУ СОЮЗІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Метою цієї роботи є спроба проаналізувати сучасний стан процесу конвергенції в Європейському валютному союзі (ЄВС): розкрити проблемні аспекти та наголосити на успіхах, що були досягнуті останнім часом.

Ми вважаємо, що аналіз цього питання є дуже актуальним, оскільки для України, яка прагне стати членом ЄВС, участь в програмі конвергенції може стати наступним логічним кроком у напрямку досягнення своєї мети, тому варто уважно дослідити механізм конвергенції та врахувати досвід таких країн, як Мальта та Кіпр, успіхи яких дозволили їм стати повноцінними членами ЄВС.

На сьогодні 15 країн приєдналися до ЄВС, останніми з них буди Кіпр та Мальта (з 1 січня 2008 року). Це означає, що 12 країн ЄС ще не стали повноцінними членами ЄВС. Дві з цих країн, Данія та Великобританія, відмовились приймати участь в 3 етапі створення ЄВС. Тобто, учасниками моніторингу з конвергенції, який проводить ЄЦБ є 10 країн: Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Словаччина, Угорщина, Чехія та Швеція. Всі 10 країн за умовами угоди мають запровадити євро по досягненні відповідних критеріїв:

1. річний показник інфляції у державі-члені не може перевищувати 1,5 відсотка від середнього рівня інфляції у трьох державах-членах ЄС з найкращими з цієї точки зору показниками;

2. величина бюджетного дефіциту не може перевищити 3% ВВП;

3. величина державного боргу не може перевищувати 60% ВВП;

4. величина середньої номінальної довготермінової процентної ставки не може перевищувати більше ніж на два відсотки середню номінальну довготермінову процентну ставку у трьох державах-членах ЄС з найнижчим річним показником інфляції;

5. держава-член у межах курсового механізму Європейської Валютної Системи принаймні два роки повинна втримати свою валюту в нормальному коридорі коливань курсів валют. За цей час валюта цієї держави не може бути девальвована щодо валют інших членів ЄС.

Критерій цінової стабільності: з травня 2007 по травень 2008 показник інфляції складав 3,2% (Мальта -1,5%, Нідерланди -1,7%, Данія -2%), лише Словаччина та Швеція задовольняли цей показник. Ми вважаємо, що це пояснюється збільшенням доходів населення (значно збільшилась зайнятість та збільшився вплив робочої сили до ЄС15, що призвело до зростання заробітних плат), що призвели до збільшення споживчих витрат, низькою обліковою ставкою та значними прямими іноземними інвестиціями. Також ми прийшли до висновку, що значно вплинули подорожчання продовольства та енергетичної складової.

Бюджетний критерій: 4 країни (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія) вже підпали під рішення Європейської Ради щодо перевищення допустимого дефіциту бюджету в

* студент 4 курсу відділення «міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Поліщук Л.С.

2007. В 2007 році лише в Угорщині дефіцит бюджету був більшим 3%. Європейський центральний банк прогнозує збільшення дефіциту в допустимих межах в Болгарії, Естонії, Швеції; зменшення дефіциту – в Чехії, Угорщині і Словаччина; підвищення ж дефіциту очікується в Латвії, Литві, Польщі та Румунії; в Угорщині дефіцит залишиться більшим 3%.

Показник боргу бюджету в 60% не задовольняє лише Угорщина, збільшивши його на 0.4% до 66% порівняно з минулим роком; в Польщі та Швеції – 40-50%, в Чехії та Словаччини – близько 30%, в інших 5 країнах – ще менше.

Коливання валют: Варто зазначити, що Естонія, Латвія, Литва та Словаччина є учасниками механізму валютних курсів (Exchange Rate Mechanism ERM): ці країни виконують свої зобов'язання, їх валюти не коливались більше, ніж +1%. Валюти Чехії та Польщі девальвували по відношенню до євро, значних флуктуацій зазнала валюта Угорщини.

Середня довготермінова відсоткова ставка: з травня 2007 по травень 2008 цей показник складав 6,5% (Мальта -4,8%, Нідерланди -4,3%, Данія -4,3%). 7 країн (Болгарія, Чехія, Латвія, Литва, Польща, Словаччина, Швеція) продемонстрували показники менші за 6,5%. Різниця в відсоткових ставках, порівняно з євро, були невеликими в Чехії, Литві, Швеції та Словаччині, на відміну від Польщі та Латвії, чий показники склали 131 і 101 пункти відповідно. В Болгарії вони досягли 39 пунктів а кінець аналізованого періоду. Середні довготермінові відсоткові ставки в Румунії та Угорщині перевищили індикативний показник (7,1% та 6,9% відповідно).

Попереднє попередження (Early warning) – слідує за рекомендацією Комісії, Рада може звернутись з попереднім попередженням про можливість надмірного дефіциту бюджету. Має місце, у випадку суттєвих відхилень від середньо-запланованого показника. Рекомендація Ради пропонує вжити відповідні заходи для недопущення надмірного дефіциту бюджету.

Рекомендації Комісії стосовно економічної та бюджетної політики (Policy advice) – пряме звернення Ради до країни стосовно широкого спектру її фіскальної політики. (рекомендації, щодо необхідних змін у бюджетній політиці та структурних реформ, спрямованих на якісну та довгострокову стабільність державних фінансів, та використання фіскальної політику задля усунення макроекономічного дисбалансу.

Таблиця 1. Рекомендації Комісії стосовно економічної та бюджетної

Документ	Португалія	Німеччина	Франція	Італія	Румунія
Комісія рекомендує звернутись Раді з попереднім попередженням	1/30/02	1/30/02	11/19/02	4/28/04	
Рада Європи звертається з попереднім попередженням для запобігання виникнення надмірного дефіциту бюджету			1/21/01		
Рішення Ради припинити процедуру попереднього попередження	2/12/02	2/12/02		7/5/04	
Рекомендації Комісії стосовно економічної та бюджетної політики			5/28/08		6/12/08

Таблиця 2. Діючі процеси (Excessive Deficit Procedure)

Країна	Дата доповіді Комісії	Рішення Ради щодо надмірного дефіциту бюджету	Остання дата усунення дефіциту
Великобританія	11 червня 2008	8 липня 2008	Фінансовий рік 2009/10
Угорщина	12 травня 2004	5 липня 2004	2009

Джерело: дані з офіційного сайту Eurostat та European Central Bank

Таблиця 3. Закриті процедури

Країна	Дата доповіді Комісії	Закриття процедури
Польща	5/12/04	7/8/08
Португалія	6/22/05	6/3/08
Італія	6/7/05	6/3/08
Чехія	5/12/04	6/3/08
Словаччина	5/12/04	6/3/08
Кіпр	5/12/04	6/11/06
Мальта	5/12/04	5/16/07
Великобританія	9/21/05	9/12/07
Греція	5/19/04	5/16/07
Нідерланди	4/28/04	6/7/05
Німеччина	11/19/02	5/16/07
Франція	4/2/03	1/30/07
Португалія	9/24/02	5/11/04

Джерело: дані з офіційного сайту Eurostat та European Central Bank

З наведеного матеріалу можна зробити висновок, що велика кількість країн-учасниць ЄС має проблеми, щодо виконання Копенгагенських критеріїв. Однак, спільна та узгоджена робота, спрямована на подолання нерівномірності розвитку та усунення диспропорцій в економіці сприяє досягненню поставлених цілей, а відтак за успіхами, яких досягають учасники ЄВС, стоїть величезна взаємна робота як урядів країн-учасниць, так і центральних органів ЄС. Спільна та узгоджена робота, спрямована на подолання нерівномірності розвитку.